

Buenos Aires, 47-49 · tel. 934 951 447 · 08036 Barcelona · www.teatreakademia.cat

Teatre **AKADÈMIA**

Jar-Carmen Amaya in memoriam

de Manuel Veiga

Direcció: Mercè Cervera
Del 31 d'octubre al 24 de novembre de 2013

Una coproducció de:

Rom Teatre

Amb el suport de:

Mitjans col·laboradors:

FOTOGRAFIA: COLITA / DISSENY GRÀFIC: EDICIONS DE L'EXAMPLE

Tot revisitant un muntatge...

Diu que diuen que el mes de novembre de 2013 farà cent anys que la mítica i genial ballaora Carmen Amaya va néixer al Somorrostro (Barcelona). Aquest mateix novembre de 2013 es commemora el cinquantenari de la seva mort a Begur (Empordà). Són aquestes efemèrides les que han empès a la Generalitat de Catalunya a commemorar "l'any Amaya" i a "Rom teatre" a formar-hi part amb l'objectiu de remuntar durant la temporada 2013-2014 l'espectacle "Jar" (CARMEN AMAYA "in memoriam") que tan bona acollida de públic i crítica tingué anys enrere.

Amb l'assessorament de gent vinculada amb la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya i, a través d'una coproducció amb el CAET (Centre d'Arts Escèniques de Terrassa) la pràctica totalitat de l'equip artístic original rescata el text teatral de Manuel Veiga per tal de mantenir la memòria del barri xabolista del Somorrostro barceloní i el de la seva gent. Entre tots ells destacava un nom: CARMEN AMAYA, ballaora màgica i tel·lúrica que passejà el seu art pels teatres més importants del món (des del Carnegie Hall de Nova York al Théâtre Des Champs Elysées de París, passant pel Teatre Avenida de Buenos Aires....)

CHARLES CHAPLIN:

"És un volcà il·luminat per magnífiques resplendors"

ORSON WELLES:

"És la més artista de les ballarines i la més genial de les artistes"

TOSCANINI:

"Mai no he vist una ballarina amb tanta força i meravellosa personalitat"

GRETA GARBO:

"És una artista i, si sembla poca cosa, una artista única perquè és inimitable"

FRED ASTAIRE:

"Molt per admirar i molt per aprendre"

JEAN COCTEAU:

"Es la calamarsa contra el vidre d'una finestra, el crit d'una oreneta"

Sinopsi argumental

Aquesta historia té lloc dins el paisatge barraquista del Somorrostro barceloní. Som a les acaballes del mes de novembre de l'any 1963, una setmana després de la mort de CARMEN AMAYA.

Capvespre de mals auguris... Un ballaor gitano (Manuel), la vida del qual transcorre entre el triomf i l'or, visita el seu barri natal després de molts anys d'absència. Allí, al Somorrostro, hi trobarà la seva amiga d'infantesa (Maria), una gitana que mai no canvià el seu destí i continuà fidel als costums propis de la seva ètnia. Tots dos recorden el passat i els seus jocs d'infants mentre comparteixen una gran pena: l'enterrament de CARMEN AMAYA al seu mas de Begur.

Somorrostro, paisatge per a un obra

Durant molts anys s'havia dit que Barcelona no vivia de cara al mar. Això no era del tot cert. Alguns dels seus habitants hi vivien submergits dins l'aigua. Estic parlant de la gent de Somorrostro: un reducte barraquista a peu de platja. Hi vivien famílies senceres. Algunes d'aquestes famílies eren "paies", però destacava la presència de gitanos provinents del sud. Subsistien en la misèria, però ho feien amb aquella solidaritat extrema dels qui no tenen res. Quan es feia fosc, la lluna era l'única bombeta del barri. L'aigua corrent era inexistent i els xabolistes no tenien altra opció que anar fins a la font més propera, que era a tocar del Passeig Marítim. Quin era el nom d'aquella font? "La fuente de los piojos". L'any 1959, l'Ajuntament de Barcelona batejà aquesta font amb el nom de la seva veïna més universal: CARMEN AMAYA.

Fitxa artística

Autor:

Manuel Veiga

Repartiment:

Maria Pilar Martínez

Manuel Manuel Veiga

Espai escènic:

Joan Viscasillas / Rom Teatre

Vestuari i utilleria:

Montse Casas

Disseny llum:

Josep M. Cadafalch

Disseny so:

Amadeu Solernou

Música guitarra flamenca:

“Titíu”

Palmes flamenques:

“Tío Toni”, “Titíu” i “Madeu”

Gravació so:

J. Pladevall / Sonostudi

Producció executiva:

Mercè Cervera / Manuel Veiga

Gestió:

Q-ars Teatre Akadèmia

Ajudant de direcció:

Montse Casas

Direcció:

Mercè Cervera

Manuel Veiga, autor

Ha publicat i estrenat diverses obres a Barcelona, Madrid, L'Havana (Cuba), Puerto Rico, Lima (Perú), Santiago (Xile), Montevideo (Uruguai), Monterrey (Mèxic), Buenos Aires, Santa Fe (Argentina), Toronto i Saskatoon (Canadà)... Ha estat autor resident del T. Nacional de Catalunya (Projecte T-6). Algunes de les seves obres han estat traduïdes a l'anglès, al francès i al grec.

Obra premiada.

Teatre:

- "Els altres Candels". Premi Lleida-Narrativa en sentit ampli (Teatre). 2011.
- "Perifèries". Premi-Beca de la Institució de les Lletres Catalanes. 2010.
- "Cartones". Accèssit al Premi Nacional S.G.A.E. 2006.
- "Aluminosi". Finalista al Premi Fundació Romea 2006.
- "El cant de la Sirena". Premi Manuel de Pedrolo Ciutat de Tàrraga 2004.
- "Trajecte final". Premi Serra i Moret 2001 de la Generalitat de Catalunya.
- "Recreo". Premi Nacional S.G.A.E 1997.
- "La mort dins una baralla de naips". Premi Salvador Espriu 1995.
- "Tempesta de neu". Premi AADPC 1995.

Cinema:

- "Turismo". Curtmetratge. Direcció: MERCÈ SAMPIETRO. Intèrprets: MÒNICA LÓPEZ i FRANCESCA PIÑÓN. In Vitro Films. (Premi Gaudí de L'Acadèmia de Cinema Català, Premi Zonazine Fest. Màlaga, Premi Navalcarnés, Premi del públic FEGC Internacional, Premi Dama d'Elx, Premi Don Luís de Calanda. Premi Islantilla...)

Obra teatral estrenada i publicada:

Recreo. Estrenada en versió catalana al Teatre Akadèmia de Barcelona. Direcció: BORIS ROTENSTEIN. Intèrprets: XAVI RIPOLL, ANDREA MONTERO i PEPE ZAPATA.

Estrenada en versió castellana al T. Principal d' Alacant dins de la Muestra de Teatro de Autores Españoles Contemporáneos. Direcció: PEDRO MARI SÁNCHEZ. Intèrprets: KITI MANVER, PAULA SOLDEVILA i PEDRO MARI SÁNCHEZ.

Estrenada com a lectura dramatitzada a la seu S.G.A.E. de Madrid, direcció: JUAN MARGALLO. Altres lectures: seu SGAE Barcelona i Saragossa.

Publicada en versió castellana per la Ed. S.G.A.E – Fundación Autor /Madrid i per la revista PRIMER ACTO/Madrid. Publicada en versió catalana per la Ed. AADPC/Barcelona.

Traduïda al francès per Bàrbara Bloin per a UFR Lettres/SHS de Besançon.

Traduïda al grec per Konstantinos Paleologos.

El hombre del retrato. Estrenada a la Casa Encendida de Madrid. Maratón de monólogos de la AAT (Asociación de Autores de Teatro). Intèrpret: JULIETA SERRANO.

Publicada a la Colección Teatro. Ed. AAT/Madrid.

Cartones. Estrenada al Teatre del Raval de Barcelona. Direcció: VÍCTOR ÀLVARO. Intèrprets: OSCAR INTENTE, PILAR PLÀ i MANUEL VEIGA.

Publicada per Colección SGAE-Fundación Autor/Madrid.

Cine. Estrenada a La Casa Encendida de Madrid. Direcció: Asociación de Autores de Teatro. Intèrpret: EDUARDO CASANOVA.

16.000 pessetes. Estrenada al T. Nacional de Catalunya (TNC) . Direcció: JOAN CASTELLS. Intèrprets: ANGELS POCH, ANNA GÜELL, FRANCESCA PIÑÓN i MANUEL VEIGA.

Publicada a la Ed. Proa/Barcelona.

Traduïda a l'anglès per Susan Bond i Elisabet Ràfols amb el patrocini de l' Institut Ramon Llull. Lectures dramatitzades a Toronto i Saskatoon (Canadà)

Aluminosi. Lectura dramatitzada al T. Romea de Barcelona.

El cant de la Sirena. Estrenada a la Fira de Teatre de Tàrraga i al Teatre del Mar de Palma de Mallorca. Direcció: MANUEL VEIGA. Intèrprets: TERESA URROZ, XUS ESTRUCH i SANTI SANS.

Trayecto final. Estrenada com a teatre breu a la Feria del Libro Teatral de Madrid. Direcció: AAT. Intèrprets: CARMEN MACHI i PAULA SOLDEVILA.

Tempesta de Neu. Estrenada en versió catalana a la Sala Muntaner de Barcelona. Direcció: MANEL DUESO. Intèrprets: MARIONA RIBAS i CRISTINA DILLA..

Estrenada en versió castellana al T. Sótano de L'Havana (Cuba). Direcció: J. Maria Coll.

Publicada en versió catalana a la Ed. Associació d'Actors i Directors Professionals de Catalunya (AADPC/Barcelona). Publicada en versió castellana per el CELCIT/Buenos Aires.

Traduïda al grec per Konstantinos Paleologos.

La mort dins una baralla de naips. Estrenada com a taller d' interpretació de l' Institut del Teatre. Direcció: JOAN CASTELLS.

Publicada per la Ed. Institut del Teatre/ Diputació de Barcelona.

Una hora de felicitat. Estrenada en versió catalana a la Sala Muntaner de Barcelona. Direcció: FREDERIC RODA. Intèrprets: PILAR MARTÍNEZ i MANUEL VEIGA.

Estrenada en versió castellana en el T. Puerto Luna de Montevideo (Uruguai), T. De la Abadía de Santa Fe (Argentina), T. El Sótano de L'Havana (Cuba), Festival Nuevo León de Monterrey (Mèxic), Universidad de Puerto Rico, T Mocha Graña de Lima (Perú), Universidad Arturo Prat de Santiago (Xile).

Publicada en versió catalana per la Ed. AADPC/Barcelona. Publicada en versió castellana per la Ed.S.G.A.E–Fundación Autor/Madrid i per el CELCIT/Buenos Aires..

Traduïda a l'anglès per J. Gardner amb el patrocini de l'Inst. Ramon Llull.

Jar (Carmen Amaya in memoriam) Estrenada al T. Adrià Gual de Barcelona i a la Sala Triángulo de Madrid. "ROM TEATRE". Intèrprets: PILAR MARTÍNEZ i MANUEL VEIGA..

Publicada per la Ed. Visor. Colección A. Machado/Madrid i per la Ed. AADPC/Barcelona.

D'altres

Pinocchio (Teatre-dansa). Estrenada al T. Poliorama de Barcelona. Cia Roseland Musical.

Taranta. Monòleg estrenat dins la gala "S'aixeca el teló 2005". Direcció XAVIER ALBERTÍ. Intèrpret: PACO MORÁN..

Guió Cavalcada Reis 2005, 2006 i 2007 per a l'Ajuntament de Barcelona.

La botiga de les 1001 nits. Estrenada a L'Espai de dansa de la Generalitat. Cia. Roseland Musical.

Publicada en versió catalana i castellana per Ed. Combel.

Canal Roseland. Estrenada dins el Festival Temporada Alta de Girona. Cia. Roseland Musical.

Lorca y las sombras. (Dramatúrgia sobre el Teatro inédito de juventud de Federico García Lorca). Estrenada a la Sala Muntaner de Barcelona. Intèrpret: MANUEL VEIGA. Direcció: PILAR MARTÍNEZ.

Nacidas para el humor. (Sketch - Music-hall). Estrena al T. Goya de Barcelona. Intèrprets: LIITA CLAVER "LA MAÑA" i PAZ PADILLA.

Traduccions

Ha traduït al castellà els textos dramàtics:

Noche de radio 2.0 de CRISTINA CLEMENTE

La revolució de JORDI CASANOVAS per encàrrec de la Sala Beckett. Amb el patrocini de la Institució Ramon Llull.

Tramuntana morta per encàrrec de la Sala Beckett. Amb el patrocini de la Institució Ramon Llull.

Dia de partit de DAVID PLANA per encàrrec del T. Lliure.

Els intèrprets

Pilar Martínez

Estudia a l'Escola Superior de Art Dramàtic de València. Entre els seus treballs teatrals destaquen els que ha fet per a Teatres de la Generalitat Valenciana sota la direcció de CARME PORTACCELLI ("Sopa de pollastre amb

ordi" de Wesker, "L'enemic del poble" de Ibsen, "Los figurantes" de Sanchís Sinisterra), ALFREDO ARIAS ("La Marquesa Rosalinda" de Valle-Inclán), ANTONIO DIAZ ZAMORA ("Tres sombreros de copa" de M. Mihura), JULI LEAL ("Utopia Marivaux"), SANTIAGO SÁNCHEZ ("La nit de Madame Lucienne" de Copi). També ha treballat al Teatre Nacional de Catalunya sota la direcció de SERGI BELBEL ("Les falses confidències" de Marivaux), ALFREDO ARIAS ("Mals d'amor d'una gata francesa"). D'altres muntatges en els que participa son "El zoo de cristal" de T. Williams dirigit per J. LUIS SÁIZ, "Una hora de felicitat" dirigit per FREDERIC RODA... Ha estat guardonada amb el prestigiós "Premi Margarida Xirgú" per la seva interpretació a l'obra "¡Ay, Carmela!" de J. Sanchís Sinisterra. També ha obtingut el "Premi de les Arts Escèniques de la Generalitat Valenciana" per la seva interpretació protagonista a "Sopa de pollastre amb ordi" de Wesker.

Ha treballat a diverses sèries televisives de Canal 9 com ara "Bon dia, bonica", "Socarrats", "Les Moreres", "Negocis de família", "El gran concurs"...

Manuel Veiga

Estudia a l'Institut del Teatre de Barcelona. Entre les seves interpretacions teatrals destaquen les realitzades per a el TNC sota la direcció de SERGI BELBEL ("La Bête" de D. Hirson, "Agost" de T. Letts, "L'inspector" de Gogol, "Dissabte, diumenge,

dilluns" de Filippo, "Primera Plana" de B. Hecht i Mac Arthur, "Pólvora" de Guimerà, "Les falses confidències" de Marivaux...) RAFEL DURAN ("El cafè de la Marina" de Sagarra), RAMÓN SIMÓ (Calígula de Camus), JOAN CASTELLS (16000 pessetes" de Veiga, "Tarregada" de Vallmitjana). També ha treballat a la Compañía Nacional de Teatro Clásico sota la direcció de SERGI BELBEL ("El Alcalde de Zalamea" de Calderón). D'altres muntatges en els que participa són: "Els cavallers de Verona" de Shakespeare i "L'estació de les dàlies" de Rodoreda, direc: CALIXTO BIEITO, "Fantasio" de Musset, direc: J. MARIA MESTRES, "Una hora de felicitat" direc: FREDERIC RODA, "Tres sombreros de copa" de Mihura, direc: VÍCTOR ÀLVARO, "La dona incompleta" de D. Plana y "Rumors" de N. Simon sota la direcció de SERGI BELBEL, "Alma ausente" de García Lorca, direc: PEPA LÓPEZ, "Diner negre", direc: PEP PLÀ, "Okupas en el Museo del Prado" de Miralles, direc: RICARD SALVAT, "Vides privades" de N. Coward, direc: JAUME MELENDRES, Romeo i Julieta de Shakespeare, direc: ESTEVE POLLS ... Ha treballat en diverses sèries televisives (TVE, Tele 5, Antena 3...) com ara "14 de abril, la República", "Gavilanes", "El rey en el 23 F", "Hospital Central", "El Comisario", "Abogados"...

La directora

Mercè Cervera

Ajudant de direcció i productora de la primera estrena de “Jar” (CARMEN AMAYA in memoriam), signa la direcció de la revisió d’aquest muntatge.

És membre de l’equip de producció del Teatre Lliure de Barcelona des de l’any 2002. Destaquen entre els seus treballs com a productora executiva en aquest teatre:

“Els Jugadors” de P. Miró (direcció: PAU MIRÓ) “Rock and Roll”, “The end”, “Santa Joana...” de Brecht (direcció: ÀLEX RIGOLA), “Piturrino fa de music”, “Chicha Montenegro” (CARLOS SANTOS) “Hedda Gabler” de Ibsen (direcció: DAVID SELVAS), “L’Arquitecte” de D. Greig (direcció: JULIO MANRIQUE) “Alícia” (Direcció: CARLOTA SUBIRÓS) “Assajant Pitarra” de Cunillé/Albertí (direcció: XAVIER ALBERTÍ), “El Matrimoni de Boston de Mamet” (direcció: J. MARIA MESTRES), “Sis personatges en busca d’autor” de Pirandello (direcció: JOAN OLLÉ), “Lear” de Edward Bond (direcció: CARME PORTACCELLI)...

Ha estat ajudant de direcció de directors com ara ÀLEX RIGOLA (“La màquina d’aigua” de Mamet), J. Maria Mestres (“Unes polaroids explícites” de Mark Ravenhill, “La bella Helena” de J. Offenbach...) PEP PLÀ (“Les aventures del bon soldat Svejk” de Hasek) FREDERIC RODA (“Una hora de felicitat” de M. Veiga), JORGE VERA (“La corbata” de J.Krasinski), ÀNGEL ALONSO (“Aljafadrim”)...

El seu treball de productora executiva, anterior al Teatre Lliure, passa per teatres com la Sala Beckett (“La sang/ El gos del tinent” de Sergi Belbel / J. Maria Benet i Jornet, direcció: TONI CASARES).

Festival Teatre Grec (“Dos en un balanci” de W. Gibson, direcció: BORIS ROTTENSTEIN) i productores com Vania (“No es tan fácil” de Paco Mir, direcció: J. MARIA MESTRES, “La venganza de Don Mendo” de Pedro Muñoz Seca, direcció: PACO MIR)

També ha treballat com a secretària de producció de l’Institut de Cinema Català i en diverses produccions audiovisuals com ara “Pepe Carvalho”, “Homenots”, (TVE), “Quan es fa fosc” (LORIMAR-TV3), Olimpíada Cultural...

Fotografies de l'espectacle

La crítica ha dit

"... Un diálogo bien construido, fluido, de inspiración lorquiana, lleno de sutileza y cuando conviene de humor... Miradas esquivas, cuerpos que se buscan y que cuando están a punto de encontrarse se rehúyen porque así lo marca la "ley gitana" o los mensajes que las manos tan expresivas escriben en el aire..."

Jerónimo López Mozo- Reseña

"... Un espectáculo que allí por donde pasó nunca causó indiferencia... Los intérpretes consiguen tal exactitud que el público les jalea como si de gitanos auténticos se trataran..."

Adolfo Simón- Primer Acto.

La crítica va dir

"... Manuel Veiga se ha destapado como un escritor diestro y sensible... El diálogo fluye como un dúo asombrosamente armónico. Es directo, sonoro y estructurado de manera espléndida... Una propuesta fabricada a una elevada temperatura visceral. Un aplauso..."

Joan Anton Benach -La Vanguardia

"... Sorpresa por el aire fresco que insufló, por la fidelidad al mundo gitano y por el trabajo de los intérpretes..."

Santi Fondevila - La Vanguardia

"... Un texto muy bien trabajado en su lenguaje, que recupera el caló para el teatro, y se cristaliza en escena con absoluta frescura y sinceridad... Dos interpretaciones viscerales que comunican verdad al espectador..."

Gonzalo Pérez de Olaguer -El Periódico

"... Un diàleg amb encertats nuclis de tensió dramàtica fa palesa les múltiples qualitats de Veiga com a dramaturg... S'allunya del tòpic i fa traspassar l'acció amb irreprotxables dosis de lirisme ..."

Xavier Pérez- Avui

"...L'autor té un gran sentit del teatre i de l'idioma... La representació funciona àgil, sentida, colorista i plena de vida... El resultat és perfecte tant des del punt de vista artístic com de l'etnològic ..."

Josep Maria Carandell- Nou Diari

"... Lejos de cualquier tópico, la inteligencia y la sensibilidad se impusieron. Un texto que, tras su aparente simplicidad, esconde una compleja estructura... Puede ser que Carmen Amaya haya tocado esta función..."

Juan Carlos Olivares- ABC